

بسمه تعالی

مبانی اقتصاد

دکتر مسعود نیلی

نیم سال دوم ۹۱ - ۱۳۹۰

دانشگاه صنعتی شریف
دانشکده مدیریت و اقتصاد

عرضه و تقاضا

فصل چهارم

مقدمه

- چرایی تحولات قیمت‌ها در بازارهای مختلف

- افزایش قیمت هتل‌ها در تابستان
- افزایش قیمت‌ها در روزهای نزدیک به عید نوروز
- افزایش قیمت سکه طلا در ماه‌های اخیر

- ارتباط تحولات بازارهای مختلف با یکدیگر

- چگونگی ارتباط هدفمندی یارانه‌ها و قیمت خودروهای فرسوده
- چگونگی ارتباط هدفمندی یارانه‌ها و تحولات بازار ارز
- چگونگی ارتباط جنگ در خاورمیانه و بروز بیکاری در اروپا

مقدمه

- عرضه و تقاضا: واژه‌های پرکاربرد در اقتصاد
- عرضه و تقاضا: رفتار آحاد اقتصادی در بازار
- بازار: مجموعه‌ای از خریداران و فروشندگان یک کالا و یا خدمت مشخص
 - خدمات: تعلیم رانندگی، جراحی، لوله بازکنی، نظافت منزل
 - تفاوت اصطلاح بازار در علم اقتصاد با اصطلاح بازار در فرهنگ عامه
- انواع مختلف بازار
 - رقابت کامل
 - رقابت انحصاری
 - انحصار چندجانبه
 - انحصار

مقدمه

- رقابت کامل و انحصار: دو سر طیف بازارها
 - بازار گندم: رقابت کامل
 - شرکت توزیع برق: انحصار
- بازار رقابت کامل
 - وجود کالای همگن
 - تعداد زیاد خریدار و فروشنده و اثر ناچیز هر کدام بر قیمت
- شروع مطالعه از بازار رقابت کامل
 - سادگی
 - حضور درجه‌ای از رقابت در اکثر بازارها

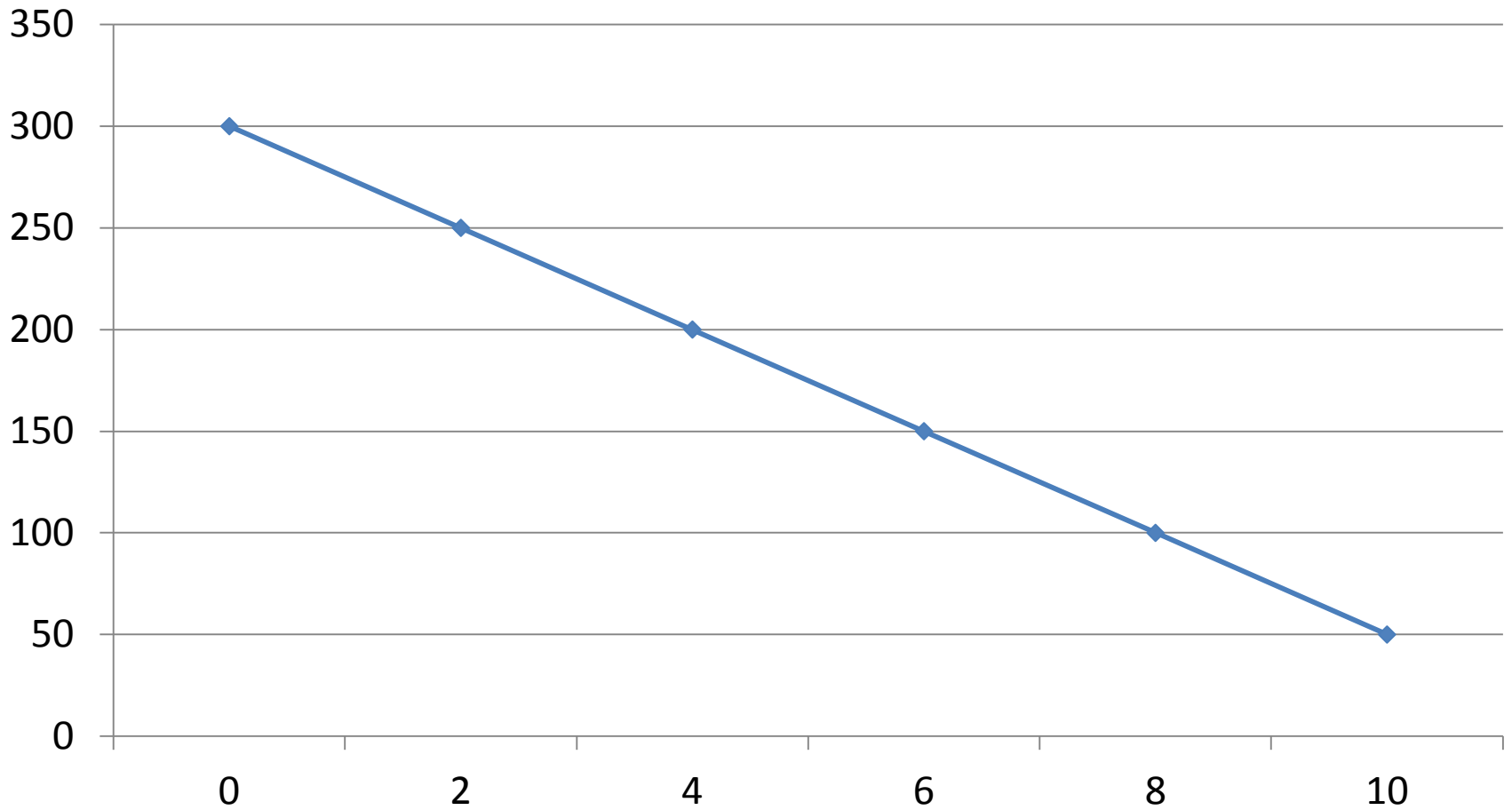

تقاضا

- میزان تقاضا: میزان کالایی که خریداران **مایل و قادر** به خرید آن هستند.
 - تفاوت مفهوم نیاز با مفهوم تقاضا: نیاز به مسکن ولی عدم تقاضای مسکن
- عوامل متعددی بر میزان تقاضا اثرگذارند که مهمترین آنها **قیمت** است.
- قانون تقاضا: رابطه منفی میان قیمت کالا و میزان تقاضا برای **اکثر کالاها**، در صورت ثابت بودن عوامل دیگر.
 - کالای گیفن: سبزمینی
- منحنی تقاضا: رابطه میان قیمت و میزان تقاضا

منحنی تقاضا

قیمت بستنی

میزان بستنی

تقاضای فرد - تقاضای بازار

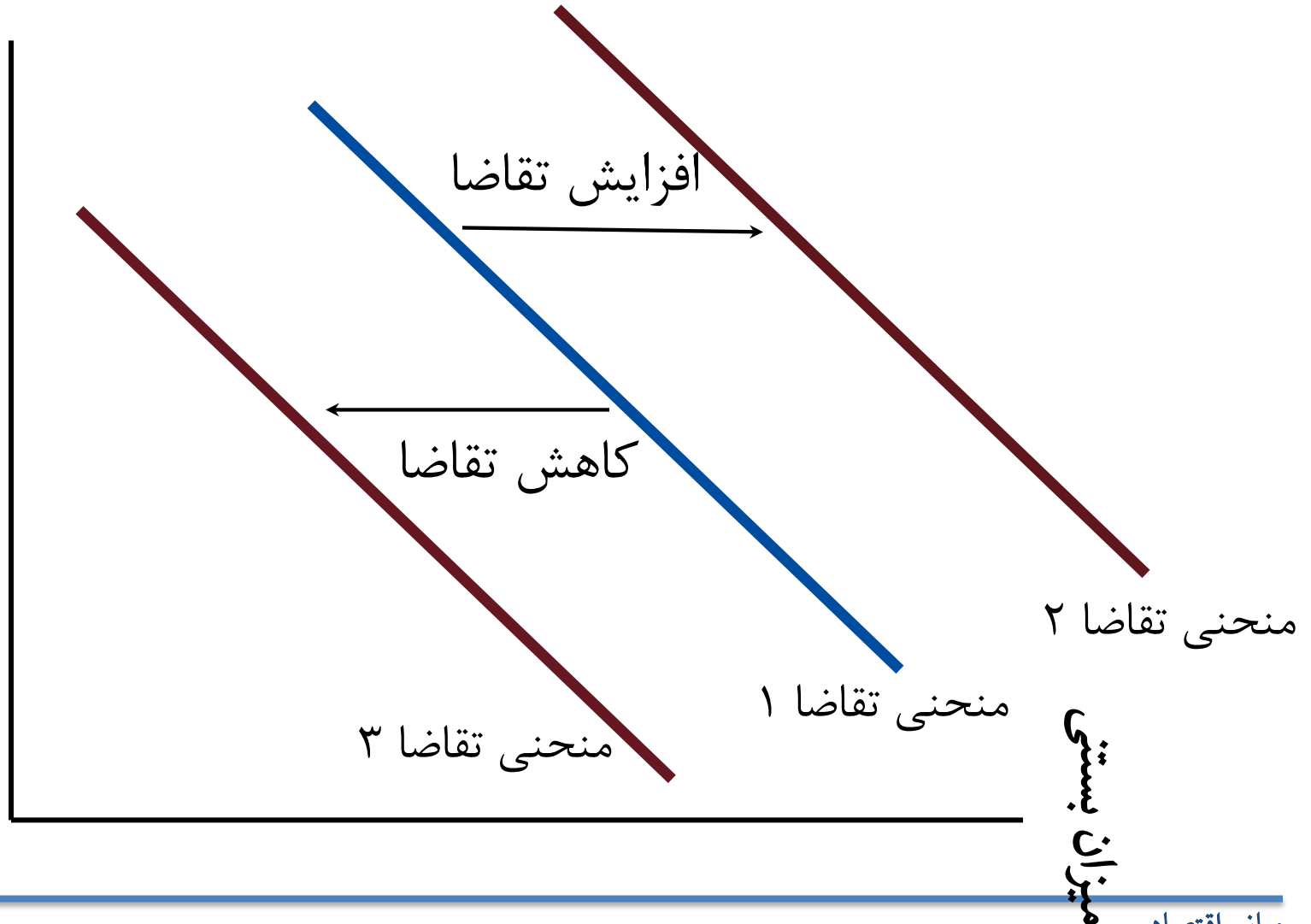
- منحنی تقاضای فرد: در هر قیمت چه میزان از کالای مشخصی توسط این فرد تقاضا می‌شود.
- برای تحلیل سیاست‌های اقتصادی به منحنی تقاضای **بازار** نیازمندیم.
- منحنی تقاضای بازار: جمع افقی منحنی‌های تقاضای افراد
- منحنی تقاضای بازار: در هر قیمت چه میزان از کالای مشخصی توسط کل افراد جامعه تقاضا می‌شود.

تغییر تقاضا: جابجایی منحنی تقاضا

- ترسیم منحنی تقاضا با فرض ثبات عوامل به جز قیمت
- تغییر سایر عوامل اثرگذار: جابجایی منحنی تقاضا و اصطلاحاً تغییر تقاضا
- تغییر قیمت: تغییر میزان تقاضا و جابجایی روی منحنی تقاضا

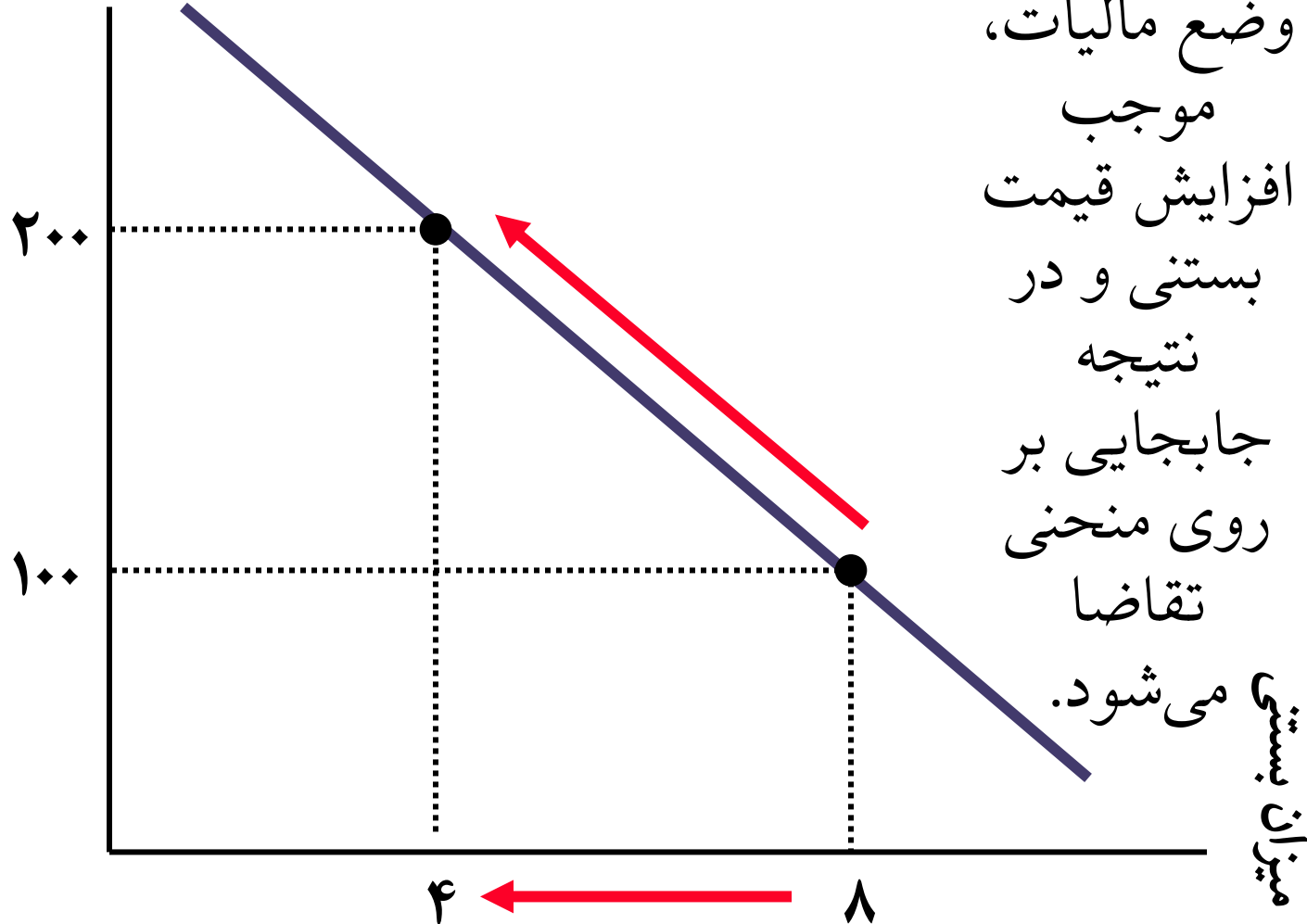
تغییر تقاضا

قیمت بستنی

تغییر میزان تقاضا

قیمت بستنی

عوامل اثرگذار بر تغییر تقاضا

- درآمد
- قیمت کالاهای مرتبط
- ترجیحات و سلايق
- انتظارات
- تعداد خریداران

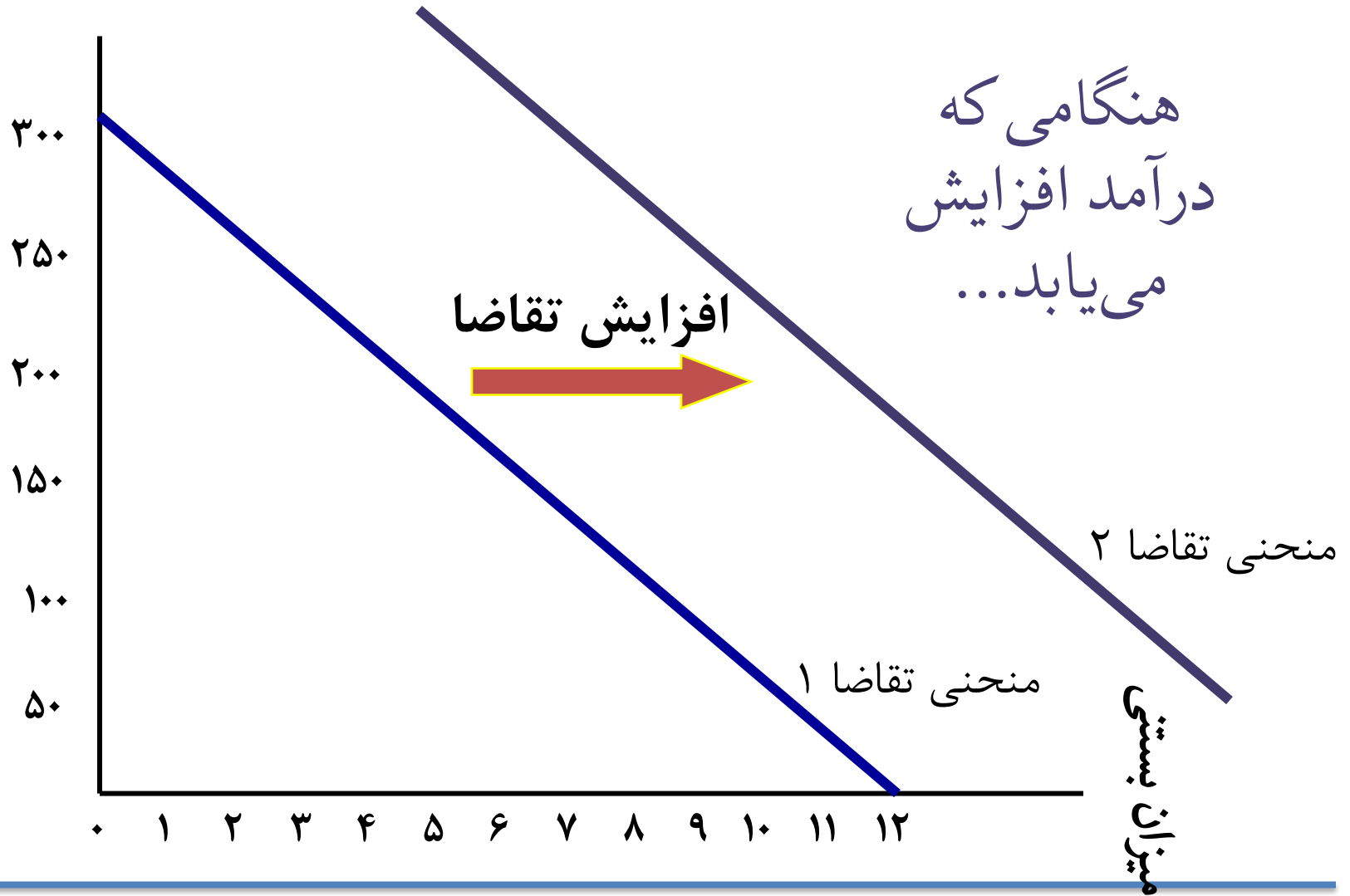
عوامل اثرگذار بر تغییر تقاضا

• درآمد

- کالای معمولی: استفاده از خودروی شخصی
- کالای پست: سوار اتوبوس شدن
- کالای پست برای افراد مختلف و سطوح درآمد مختلف متفاوت است (ممکن است اتوبوس کالای معمولی و پیاده روی کالای پست باشد).
- اثر جانشینی: با افزایش قیمت یک کالا، میزان تقاضای آن کالا حتما کم می شود و کالاهای دیگر جانشین این کالا می شوند.
- اثر درآمدی: افزایش قیمت یک کالا به معنای کاهش درآمد حقیقی است و بسته به اینکه این کالا معمولی یا پست باشد، تقاضای آن ممکن است کم یا زیاد شود.
 - کالای معمولی: با افزایش قیمت، میزان تقاضای آن حتما کم می شود.
 - کالای پست: افزایش یا کاهش میزان تقاضا بستگی به اثرات جانشینی و درآمدی دارد.
- کالای گیفن، حتما پست است ولی عکس این مطلب صحیح نیست.

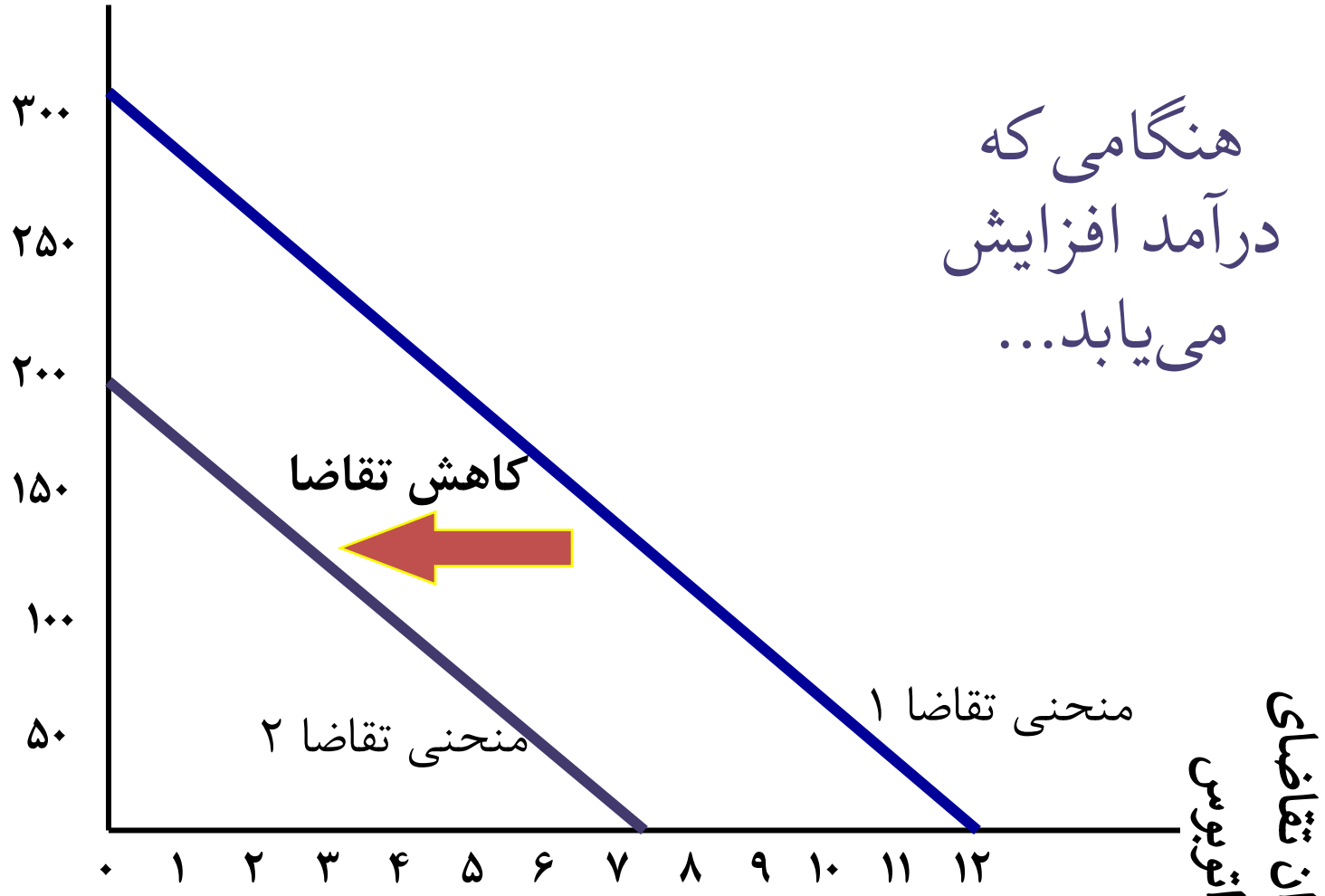
افزایش درآمد: کالای معمولی

قیمت بستنی

افزایش درآمد: کالای پست

قیمت اتوبوس

عوامل اثرگذار بر تغییر تقاضا

• تغییر قیمت کالاهای مرتبط

- کالاهای جانشین: افزایش قیمت یکی موجب افزایش تقاضای دیگری می شود.
 - مصرف به جای یکدیگر: قند و شکر، ایرانسل و همراه اول
- کالاهای مکمل: افزایش قیمت یکی موجب کاهش تقاضای دیگری می شود.
 - مصرف با یکدیگر: قند و چای، بنزین و خودرو
 - مصرف یکی موجب مصرف دیگری در آینده خواهد شد: سیگار و مواد مخدر

عوامل اثرگذار بر تغییر تقاضا

• ترجیحات و سلايق

- مد شدن يك كالای خاص
- تبليغات
- اكتشافات پزشکی درباره مفيد بودن اسفناج

عوامل اثرگذار بر تغییر تقاضا

• انتظارات

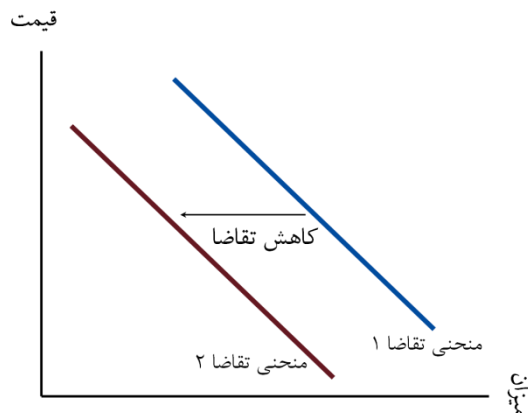
- انتظارات درباره **آینده**، تغییر تقاضای **امروز**
 - احتمال بروز جنگ در آینده و اثر آن بر بازار ارز
 - انتظار افزایش قیمت سکه در آینده

• تعداد خریداران

- افزایش تقاضا در اثر افزایش تعداد خریداران

مثال: کاهش میزان مصرف سیگار از سمت تقاضا

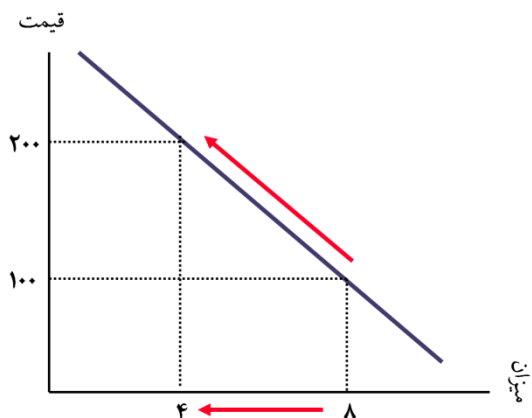

- کاهش تقاضا

- ممنوعیت تبلیغات تلویزیونی برای تولیدکنندگان سیگار
- هشدارهای پزشکی بر روی بسته‌های سیگار

- کاهش میزان تقاضا

- افزایش قیمت سیگار از طریق وضع مالیات
- کاهش بیشتر میزان تقاضا برای افراد با سنین بالاتر
- اعتیاد

عرضه

- میزان عرضه: میزان کالایی که فروشندگان **مایل و قادر** به فروش آن هستند.
- عوامل متعددی بر میزان عرضه اثرگذارند که مهمترین آنها **قیمت** است.
- قانون عرضه: رابطه مثبت میان قیمت کالا و میزان عرضه، در صورت ثابت بودن عوامل دیگر.
- منحنی عرضه: رابطه میان قیمت و میزان عرضه
- علت صعودی بودن منحنی عرضه

عرضه فرد - عرضه بازار

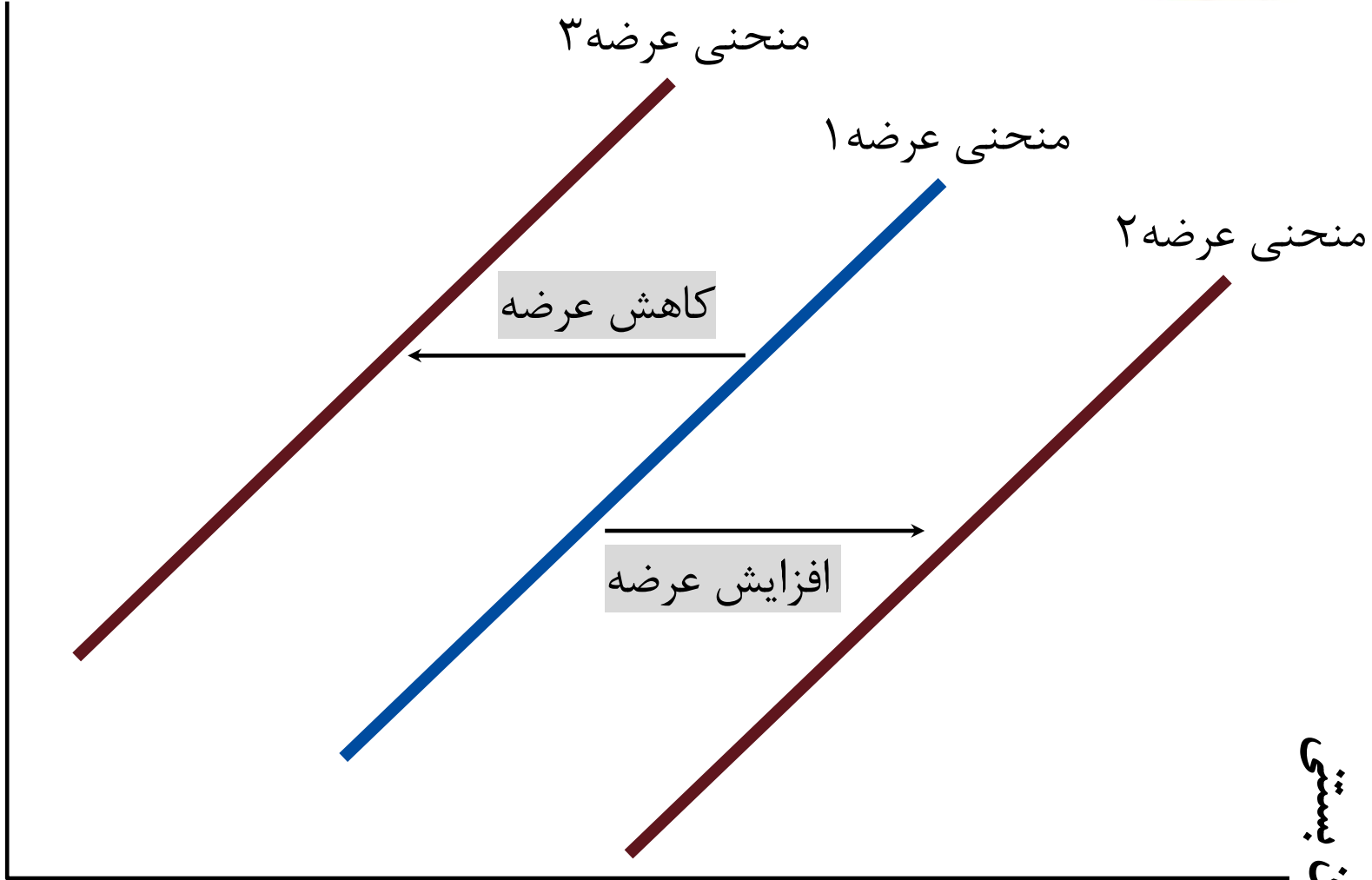
- منحنی عرضه فرد: در هر قیمت چه میزان از کالای مشخصی توسط این فروشنده عرضه می شود.
- برای تحلیل سیاست های اقتصادی به منحنی عرضه **بازار** نیازمندیم.
- منحنی عرضه بازار: جمع افقی منحنی های عرضه افراد
- منحنی عرضه بازار: در هر قیمت چه میزان از کالای مشخصی توسط کل فروشندگان جامعه عرضه می شود.

تغییر عرضه: جابجایی منحنی عرضه

- ترسیم منحنی عرضه با فرض ثبات عوامل به جز قیمت
- تغییر سایر عوامل اثرگذار: جابجایی منحنی عرضه و اصطلاحاً تغییر عرضه
- تغییر قیمت: تغییر میزان عرضه و جابجایی روی منحنی عرضه

تغییر عرضه

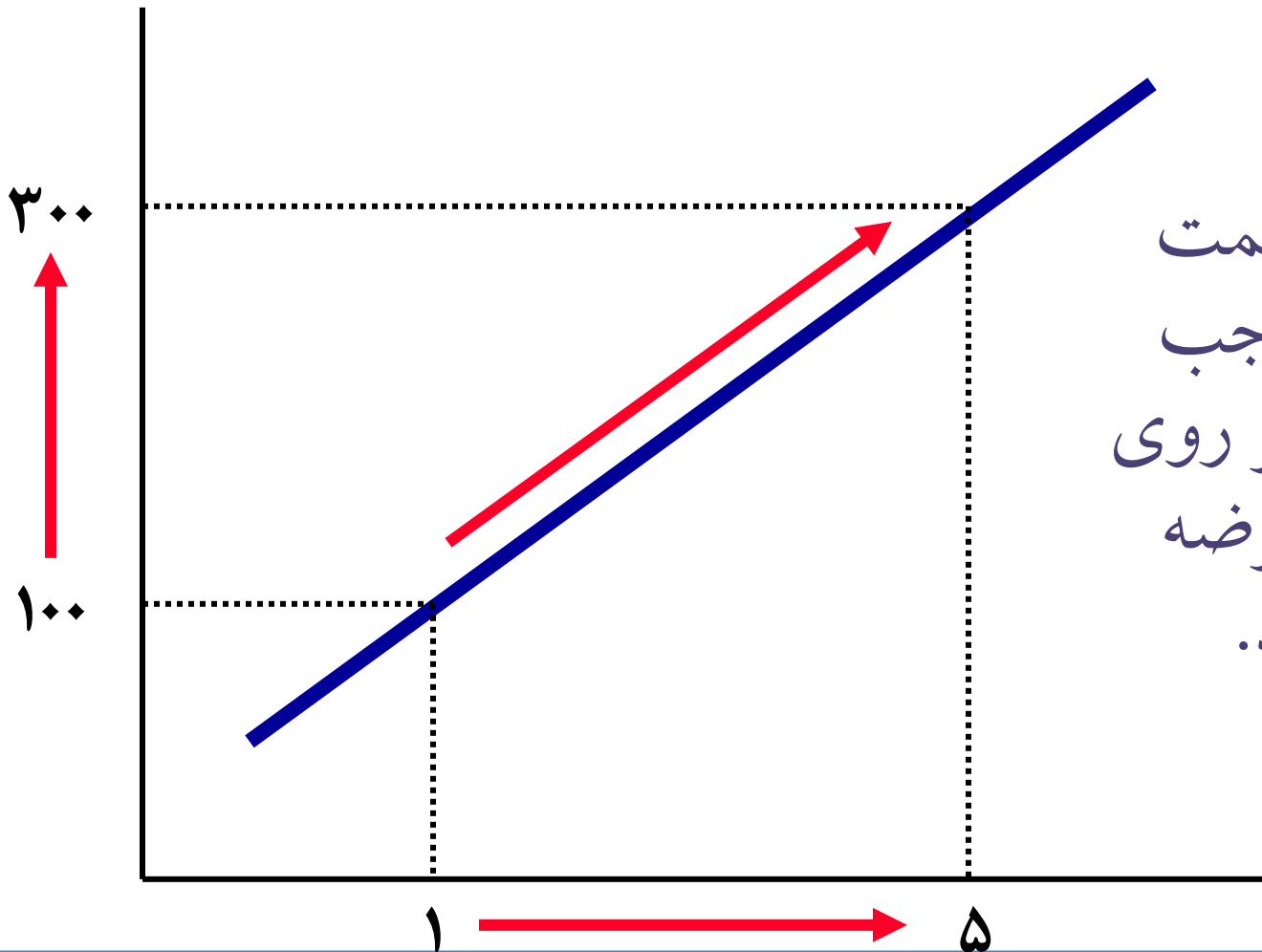
قیمت بستنی

میزان بستنی
مبانی اقتصاد

تغییر میزان عرضه

قیمت بستنی

افزایش قیمت
بستنی موجب
جابجایی بر روی
منحنی عرضه
می شود.

میزان بستنی

عوامل اثرگذار بر تغییر عرضه

- قیمت نهاده‌های تولید
- تکنولوژی تولید
- انتظارات
- تعداد فروشندگان

عوامل اثرگذار بر تغییر عرضه

- **قیمت نهاده‌های تولید:** افزایش قیمت نهاده‌ها موجب کاهش سودآوری بنگاه‌ها شده و بنابراین در هر قیمتی، میزان کمتری تولید می‌کنند.

– مواد اولیه

– ماشین‌آلات

– زمین و ساختمان

– نیروی کار

- **تکنولوژی تولید:** بهبود تکنولوژی تولید موجب کاهش هزینه‌های بنگاه شده و بنابراین افزایش عرضه بنگاه می‌شود.

عوامل اثرگذار بر تغییر عرضه

• انتظارات

- تغییرات عرضه امروز در اثر تغییر انتظار نسبت به آینده
- کاهش عرضه در صورت انتظار افزایش قیمت در آینده

• تعداد فروشندگان

- افزایش عرضه بازار در صورت افزایش تعداد فروشندگان

تعادل عرضه و تقاضا

- تعادل: وضعیتی که در آن قیمت به گونه‌ای است که میزان عرضه و میزان تقاضا با یکدیگر برابرند.

- قیمت تعادلی: قیمت تسویه بازار
- عدم امکان مشاهده عرضه و تقاضا در دنیای پیرامون
- مشاهده نقاط تعادل در دنیای پیرامون
- قیمت غیر تعادلی

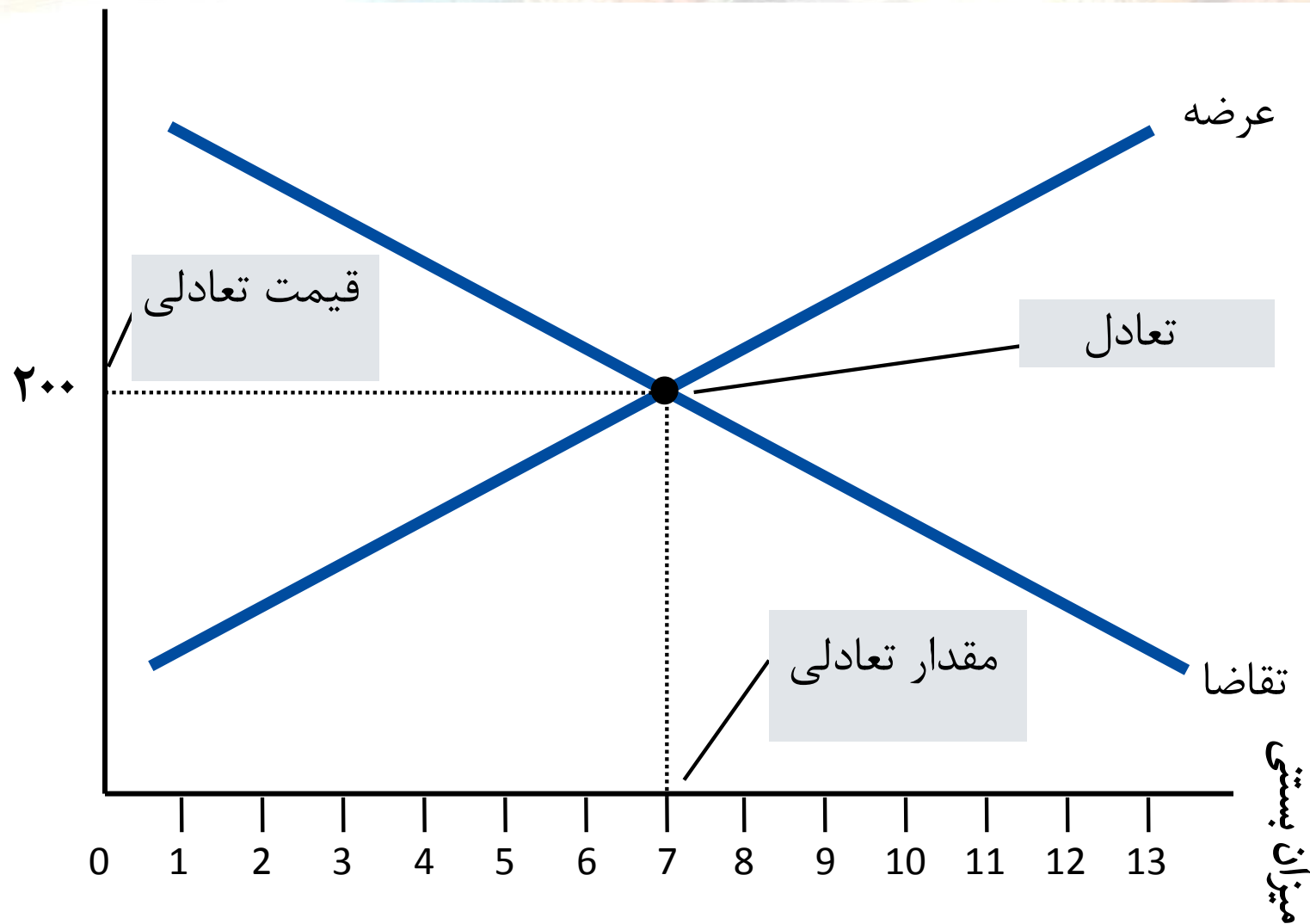
– مازار عرضه: نیروی کار

– مازاد تقاضا: شیر یارانه‌ای

- قیمت غیر تعادلی: واکنش فروشندگان و خریداران و حرکت به سمت تعادل
- قانون عرضه و تقاضا: قیمت هر کالا به صورتی تعدیل می‌شود که میزان عرضه و میزان تقاضا برابر شوند.

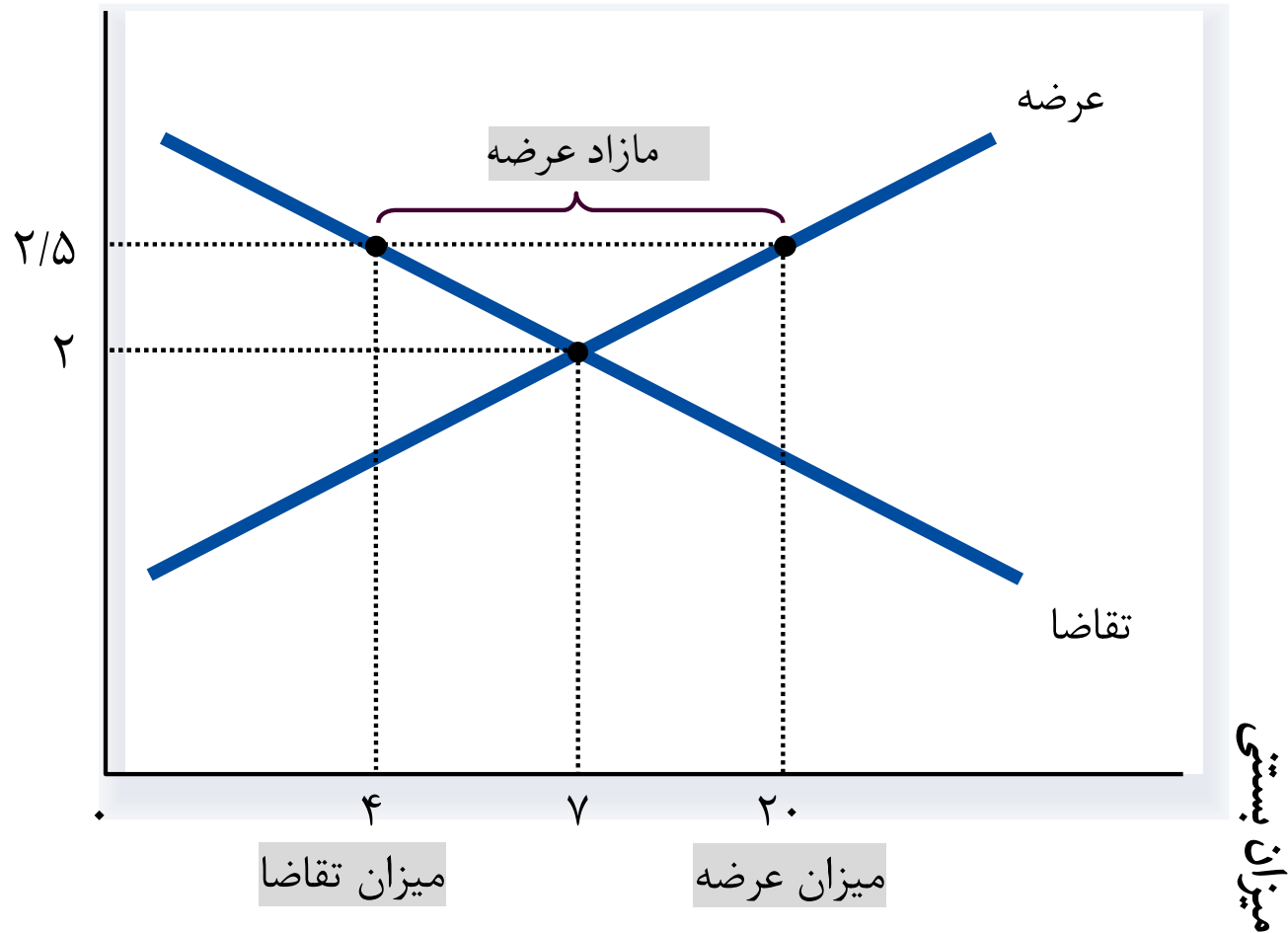
تعادل عرضه و تقاضا

قیمت بستنی

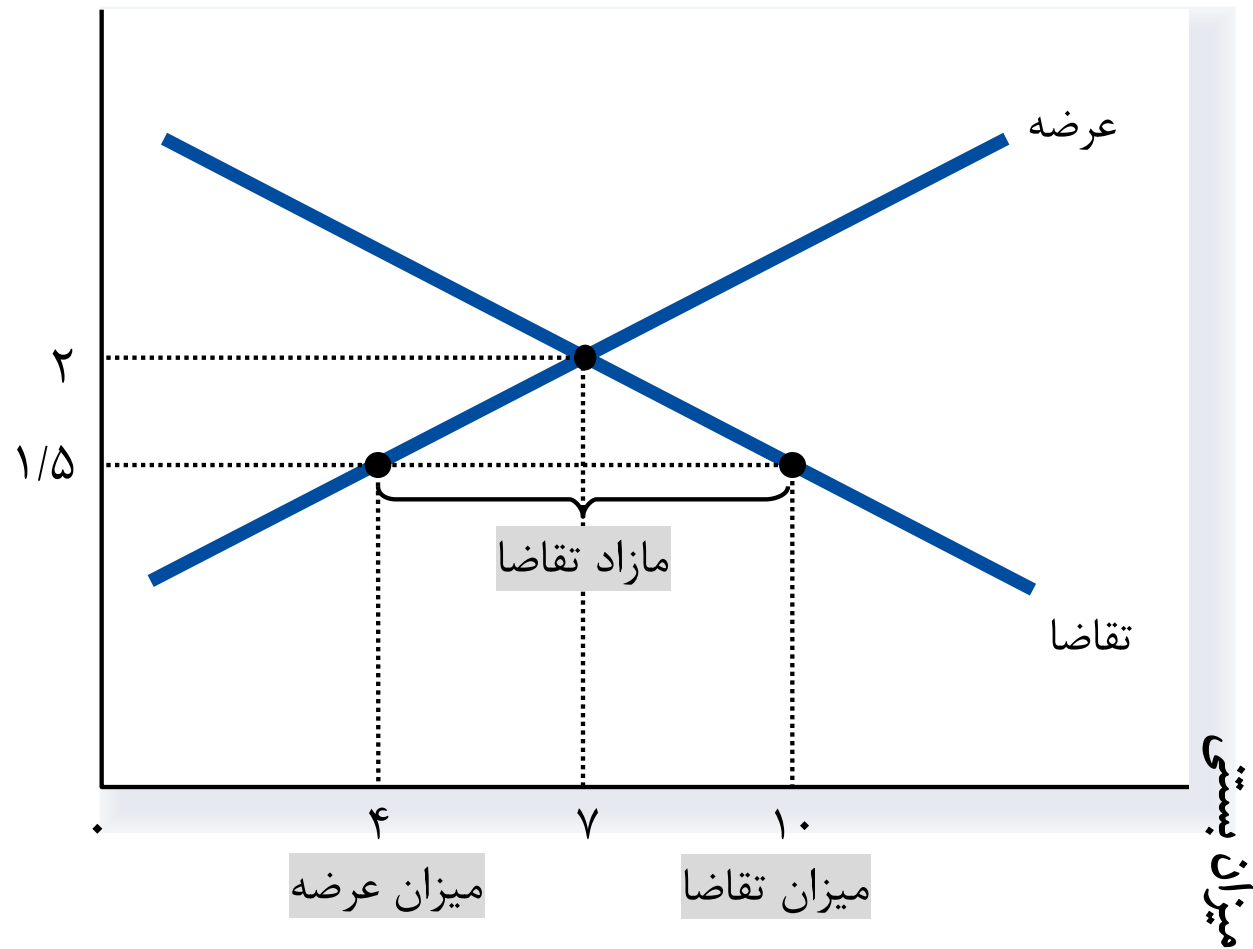
مازاد عرضه

قیمت بستنی

مازاد تقاضا

قیمت بستنی

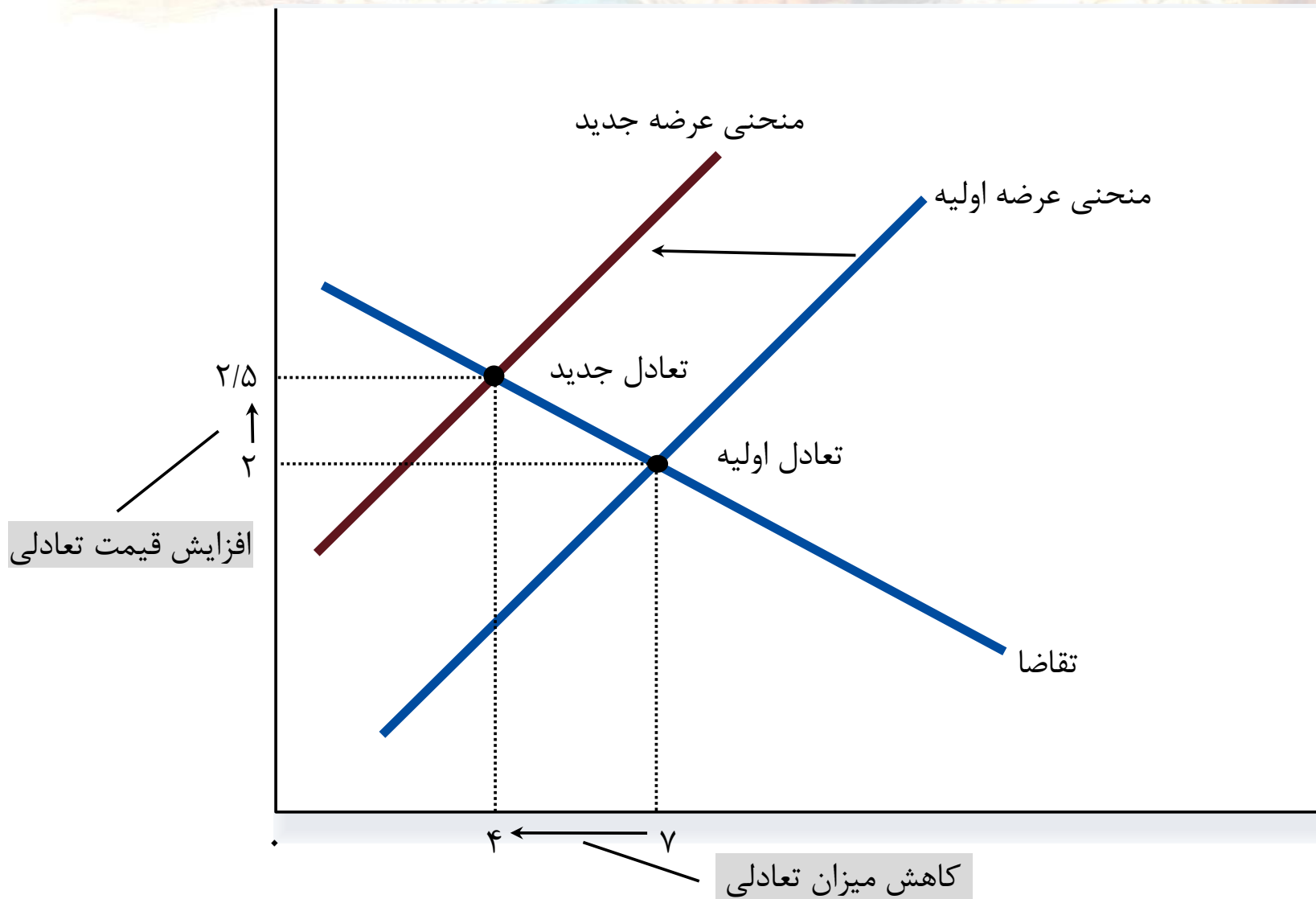

تغییر در تعادل

- برای ارزیابی هر سیاست باید به اثر آن بر تعادل بازارهای مختلف توجه کرد.
 - اثر هدفمندی یارانه‌ها بر بازار ارز، بازار کالاهای مختلف، بازار مالی
- تغییر در تعادل
 - تغییر عرضه
 - تغییر در قیمت بازار مواد اولیه و اثر آن بر بازار محصول
 - بروز خشکسالی و اثر آن بر قیمت شکر و در نتیجه تغییر قیمت بستنی
 - تغییر تقاضا
 - فصل تابستان و مسافرت‌های بین شهری
 - تغییر هر دو

کاهش عرضه

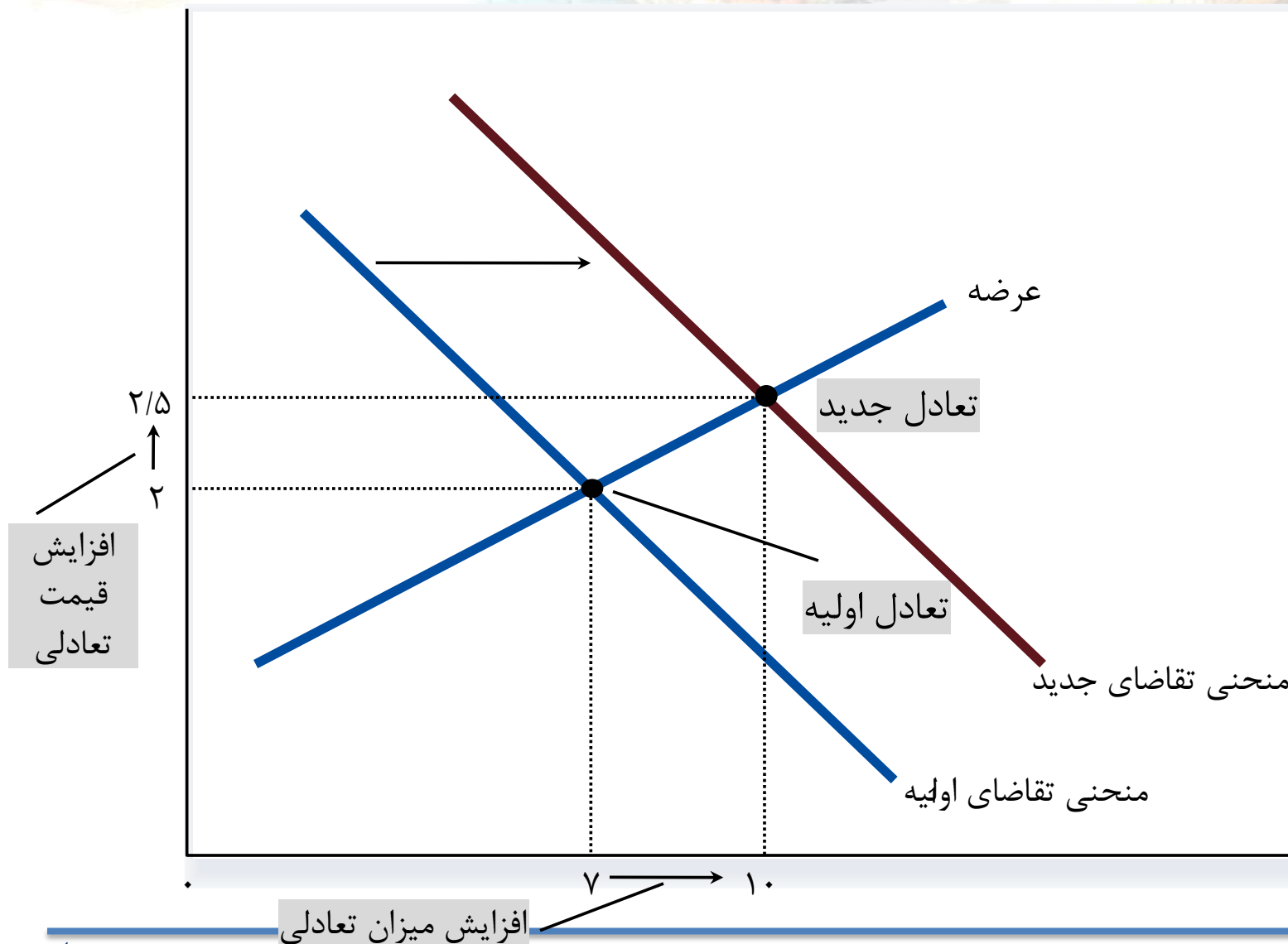
قیمت بستنی

میزان بستنی

افزایش تقاضا

قیمت بستنی

میزان بستنی

جمع بندی

- قیمت: عامل تخصیص منابع
 - چه چیز تولید شود؟
 - به چه میزان تولید شود؟
 - توسط چه کسی تولید شود؟
 - برای چه کسی تولید شود؟